

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksen johdosta laiksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunta on 20 päivänä marraskuuta 1992 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 299.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Rauno Anttila opetusministeriöstä, johtaja Markku Ruohonen Raha-automaattiyhdistyksestä ja kirjastonjohtaja Marketta Ryömä Näkövammaisten kirjastosta.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan näkövammaisten kirjastosta annettua lakia muutettavaksi siten, että mahdollistetaan raha-automaattivarojen käyttö näkövammaisten kirjaston eräisiin menoihin vuonna 1993.

Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1993 loppuun.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä valtiontalouden tilanteen huomioon ottaen välttämättömänä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta korostaa sitä, että näkövammaisten kirjastopalvelut ovat yhteiskunnallisia palveluja, joiden tavoitteena on näkövammaisten tasa-arvo muiden kansalaisten kanssa. Sivistysvaliokunta pitää välttämättömänä, että näkövammaisten lakisääteiset kirjastopalvelut ja oppimateriaalituotanto sekä piste- ja äänikirjahan- kinta turvataan.

Edellä todetun perusteella valiokunta pitää välttämättömänä, että vuoden 1993 talousarvioon näkövammaisten kirjastolle osoitetaan raha-automaattiyhdistyksen tuotosta 3,4 mmk suoraan talousarviossa. Hyväksyessään lakiehdotuksen vuotta 1993 koskevana

valiokunta edellyttää, että näkövammaisten kirjaston lakisääteiset menot tulee pyrkiä kattamaan yleisistä budjettivaroista.

Koska laki on voimassa vain vuoden 1993, valiokunta ehdottaa 7 a §:stä poistettavaksi sanan vuosittain.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

näkövammaisten kirjastosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään väliaikaisesti näkövammaisten kirjastosta 9 päivänä tammikuuta 1978 annettuun lakiin (11/78) uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Tässä laissa tarkoitettuihin oppimateriaalituotannon menoihin sekä piste- ja äänikirjahan- kintamenoihin voidaan käyttää raha-automaattiasetuksen (676/67) 29 §:n 1 momentin mukai-

sesti valtion talousarvioon (*poist.*) otettavaa määrärahaa.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Ala-Harja, Aula, Gustafsson, Hacklin, Lehtinen, Lindqvist (osit-

tain), M. Pietikäinen, Pykäläinen, Rätty, Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski (osittain) sekä varajäsenet Lahikainen (osittain), O. Ojala, Ryyänen (osittain) ja Seivästö (osittain)

Vastalause

Voimassa olevan lain mukaan Näkövammaisten kirjaston menot suoritetaan valtion talousarviossa olevista yleisistä budjettimäärärahoista. Lain mukaan Näkövammaisten kirjaston tehtävänä on edistää sellaisten henkilöiden kirjallisuuden harrastusta, jotka näkövamma tai muun vamman tai sairauden takia eivät voi käyttää tavallisia kirjoja, sekä tyydyttää heidän koulutus- ja sivistystarpeitaan.

Näkövammaisten kirjastopalvelut ovat peruspalveluja, joilla turvataan näkövammaisten tasiarvo muiden kansalaisten kanssa. Kirjastopalvelut ovat näkövammaisille tärkeämpiä kuin näkeville, sillä pääsääntöisesti näkövammaiset saavat äänikirjansa kirjastosta. Näkövammaisten kirjastopalvelut onkin perustellusti tunnustettu valtion rahoittamaksi palvelutoiminnaksi. Mikäli

rahoitus siirretään vaikka osittainkin pois valtion yleisistä budjettivaroista, niin samalla valtio luopuu rahoitusvastuustaan, mikä merkitsee kasvavaa epävarmuutta ja siirtymistä kohti yksityistämistä.

Toisaalta Raha-automaattiyhdistyksen tuoton leikkaaminen ja siirtäminen budjetin yleiskatteeksi johtaa supistuksiin vapaaehtoisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen työssä.

Esitetty Raha-automaattiyhdistyksen tuoton osittainen siirto Näkövammaisten kirjaston menoihin vaarantaa sen tulevan toiminnan. Samalla se vähentää vapaaehtoisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintamahdollisuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 1992

**Iiris Hacklin
Jukka Gustafsson
Pekka Rätty**

**Heli Astala
Outi Ojala**

**Marja-Liisa Tykkyläinen
Erja Lahikainen
Tuija Maaret Pykäläinen**